

TEATRUL „MANUSCRIPTUM“

FRUMOASA
FĂRĂ TRUP

de Nicolae Iorga

Cu acest basm în cinci acte, inedit pentru scenă, al mult nedreptățitului dramaturg N. Iorga, teatrul Muzeului literaturii române reîntră în actualitatea culturală. De aproape un deceniu și jumătate, animatorii lui n-au ostenit să caute piese în rafturile mai puțin cercetate ale bibliotecii naționale de dramaturgie; osîrdia lor ne-a dovedit că Mihai Eminescu, Costache Caragiale, Al. Depărâțeanu, B. P. Hașdeu, Gîb Mihăescu, Radu Stanca, V. Voiculescu pot fi „contemporanii noștri“ prin opere teatrale de nesleită vigoare literară, greșit lăsate doar în seama cercetătorilor.

La spectacolele însuflețite de Al. Oprea, Romulus Vulcănescu, Mihai Dimiu, de actori ai scenelor bucureștene vibrînd ca la o premieră sub reflectoare, în mîini cu texte adesea centenate, s-au întîlnit, prin

tineri și vîrstnici, cînturari și ucenici cîrții, în săli de teatru, săli de conferințe, în foaiere, șezînd în fotolii, pe bănci, pe scări, pe scaune pliante, pe jos — cînd nu se mai găsea loc... Acest teatru îi va face totdeauna de rușine pe scepticii care numără cu prudență titlurile viabile ale bătrînei noastre dramaturgii.

N. Iorga revine în atenția animatorilor de la „Manuscriptum“ după un deceniu de cînd Mihai Stoian reconstitua **Dosarul unei crime politice**, narînd zguduitorul sfîrșit al savantului. Cap de serie dintr-un ciclu de spectacole-lectură cu texte inedite de inspirație folclorică, basmul dramatic **Frumoasa fără trup** a fost editat de autor în 1929, la Vălenii de Munte, într-una dintre numeroasele lui colecții literare pentru popor.

Dramaturgul se afla la a treia tentativă de preluare în dialogul scenic — unui titiv mitic. În 1922, scrisese „un act pentru congresul Ligei culturale la Curtea de Argeș“, **Zidirea minăstirii din Argeș**, iar în 1927 încheiasă legenda dramatică în cinci acte **Fata babei și fata moșneagului**.

Pentru istoricul literar care consacrase folclorului întîiul, la noi, capitol în **Istoria literaturii românești**, motivul literar al „tineretii fără bătrînețe“ și-a revelat frumusețea nu atît din basmul lui Petre Ispirescu, cît din poemul eminescian **Miron și frumoasa fără corp**.

Este știut că în anii studiilor berlineze, 1873—1874, Eminescu versifică basmele **Fata-n grădina de aur** și **Miron și frumoasa fără corp**, citite de el în culegera de folclor muntenesc întocmită și tradusă în nemțește de R. Kunisch. Aceste două basme versificate sînt izvoarele narative ale **Luceafărului**.

N. Iorga le-a cunoscut fie direct, din manuscrisele academice, fie din buna ediție a lui Ilarie Chendi, din 1902, consacrată creației eminesciene de inspirație poporană.

Ca și în basmul lui Eminescu, în piesa lui Iorga personajele trăiesc într-o rusticitate ceremonială. Dramaturgul s-a aplecat cu voluptate într-un timp arhaic, deplin-țăranesc. Chiar în scenele localizate la curtea împărătească, se vorbește ca într-o curată atmosferă de sezătoare, tîlcul erezurilor este dezlegat cu toamnă, omul se află sub apărarea prezicerilor, a semnelor, a tainicilor chemări din tîrfumuri mirifice. Realitatea și fantasticul se îngemănează în acest basm al vremii vechi, vreme în tiparele căreia sînt așezate mitul tineretii vîșnice și himera desăvîșirii.

Au însuflețit personajele actori cu un bun exercițiu pe texte lirice. Olga Bucătaru a rostit pasionat și învîluitoare replica straniei fecioare fără trup. Sorin Postelnicu a interiorizat cu finețe tragedia feciorului de împărat. Elena Bog, Mircea N. Crețu, Mihai Stan, Sabin Făgărășanu, Iuliana Ciugulea, cu un remarcabil spirit de echipă, au reușit să comunice nobletea literară a acestei piese.

Am regretat că actorul Mihai Stan, coordonatorul spectacolului, a fost conștient de aspru, în alocuțiunea introductivă, cu... Mihai Eminescu, portul din **Miron și frumoasa fără corp**. În Muzeul literaturii române!

Ionuț NICULESCU